

Ett år efter masskjutningen i USA

31 oktober 2024

Foto: Adobe stock

Tidigare har Teckenrapport rapporterat dödsskjutningen i Lewiston, Maine, USA där 18 personer dog varav fyra var döva, när en beväpnad man tog sig in i en bowlinghall samt på en bar och sköt. En händelse som skakade både lokalbefolkningen och hela dövsamhället. Ett år har nu gått och under lördagen den 26 oktober samlades drygt 250 döva och hörselskadade i Portland för att hedra sina vänner och familjemedlemmar under en ceremoni. Dagen innan hölls en minnesstund i Lewiston.

På plats vid ceremonin i Portland fanns talare som den döve Tony Award-nominerade skådespelaren Lauren Ridloff och flera representanter från det nationella dövförbundet NAD. Programmet innehöll även uppträdanden av DJ:n Deaf Tunez, som ville sprida glädje genom att låta basen fylla rummet.

Vid en minnesstund i Lewiston fylldes 18 tomma stolar med vita blommor och tända ljus för att hedra offren. Guvernör Janet Mills och Maines kongressdelegation uttryckte sitt stöd och betonade vikten av gemenskapens motståndskraft. Under ceremonin höll deltagarna två tysta minuter till minne av offren och för att påminna om vikten av sammanhållning och stöd i tider av sorg. Vid minnesstunden höll Elizabeth Seal, fru till ett av de döva offren, ett tal där hon berättade om de starka band som skapats efter tragedin och den gemenskap som vuxit fram. "Dessa kopplingar är som ett vackert spindelnät. Jag önskar bara att det inte hade krävts en tragedi för att upptäcka dem," sade hon till AP News.

USA:s president Joe Biden skrev i X att han och hans fru skickade kärlek och omtanke till de som upplevt förlust vid skjutningarna i Lewiston.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Urfolksnamn på en byggnad vid Gallaudet University

31 oktober 2024

Foto: Todd Byrd, Gallaudet University

I mer än hundra år kallades en byggnad nära huvudentrén till Gallaudet University i USA för "Dawes House". Den var uppkallad efter Henry L. Dawes, en amerikansk senator som stöttade universitetet under dess tidiga dagar. Han var också ansvarig för Dawes-lagen från 1887. Det var en lag som orsakade mycket lidande bland Amerikas urfolk eftersom den tvingade dem att dela upp sitt stamland.

Än idag påverkas samhället av Dawes-lagen men den 17 oktober 2024 började ett nytt kapitel på Gallaudet University när en byggnad fick ett nytt namn: òkànkwèpihëna tètpi / Circle of Signers. Namnet kommer från Lenape-språket, som talades av Nacotchtank- och Piscataway-folken. Dessa folk tillhör de ursprungliga invånarna i området som senare blev Washington D.C. där Gallaudet är beläget. Genom namnbytet visar Gallaudet att de respekterar och vill bevara urfolkens arv nu och i framtiden.

Urfolksmedlemmar i Gallaudets gemenskap har kämpat i sextio år för att få Dawes namn borttaget. Turtle Island Hand Talk (TIHT), en organisation för urfolk som är döva och dövblinda, hade en viktig roll i namnbytet. År 2020 bildade TIHT och Gallaudet en kommitté för att ge råd till styrelsen om namnbytet. Sedan maj 2021 har byggnaden tillfälligt kallats för *Hus #103*.

Under namnbytesceremonin brukar urfolken enligt traditionen bränna en skylt med det gamla namnet för att markera att det gamla lidandet försvinner. Nu gjorde Gallaudet i stället så att en medlem av Chippewa-folket fick bryta en replika av Dawes namnskylt i bitar, eftersom det av säkerhetsskäl inte gick att bränna skylten.

Dr. Wanette Reynolds från Cherokee-nationen och medlem i TIHT är Coda och gick i sin döva mammas och sina mostrars fotspår genom att studera vid Gallaudet. Under ceremonin berättade Wanette att hennes familj ursprungligen bodde i urfolkens land som nu är Oklahoma. Hennes mormor överlevde den ökända Trail of Tears, en tvångsförflyttning av urfolk från deras landområden.

I samband med namnbytesceremonin öppnades en utställning som heter "Vi, inhemska döva människor, är fortfarande här!". Den ger döva urfolk en plattform att dela sina berättelser och utforska vad det innebär att läka och återta sina liv genom konst, språk och historia. Utställningen kommer att visas under de kommande två åren.

Jos de Winde, Dnieuws

Översatt och redigerad av Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Döv kvinna med servicehund tvingades av ett flygplan

31 oktober 2024

Foto: Porter Airlines

I Kanada blev döva Georgina Villeneuve avvisad från ett Porter Airlines-flyg efter en konflikt kring hennes servicehund, Maggie. Georgina berättar att hon blev tillsagd av en flygvärdinna att placera sin hund under sätet, vilket är ett direkt brott mot Porters egna riktlinjer samt kanadensiska transportsstyrelsens regler.

Servicehunden Maggie, som hjälper Georgina att höra och balansera, satt lugnt vid Georginas fötter när flygvärdinnan krävde att hunden skulle flyttas. När Georgina försökte visa flygbolagets policy på sin mobil, vägrade personalen att lyssna. Samtidigt utsattes Georgina för kränkande kommentarer från en annan passagerare som skrek och sa att hon var hänsynslös. Till slut beslutade piloten att återvända till gaten och Georgina eskorterades av planet, en händelse hon beskriver som både förnedrande och förvirrande för de övriga passagerarna.

En talesperson för Porter Airlines angav senare att ett missförstånd hos besättningen lett till incidenten. Flygbolaget bad om ursäkt och erbjöd Georgina ekonomisk ersättning samt lovade att förbättra sin personalutbildning om

passagerare med funktionsnedsättning.

Robin East, från rådet för kanadensare med funktionsnedsättning berättar till CBC News att han är besviken över att sådana incidenter fortfarande inträffar trots tydliga regler om servicehundars rättigheter på flyg. Han hoppas att starkare sanktioner för flygbolag ska förhindra att liknande situationer uppstår i framtiden. Georgina hoppas att denna uppmärksamhet kan bidra till ökad förståelse för behoven hos personer med funktionsnedsättning.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Ny dokumentärserie visar döva maorier i Nya Zeeland

31 oktober 2024

Foto: Facebook - Being Turi

I den nya dokumentärserien Being Turi som hade premiär i oktober lyfts livet för döva maorier i Aotearoa fram. Aotearoa betyder Nya Zeeland på maori. I serien används landets tre officiella språk; engelska, maori och nyzeeländskt teckenspråk. Det gör att tittarna får en unik inblick i den döva maoriska gemenskapens utmaningar och framgångar.

Regissören Jared Flitcroft är döv och tillhör Ngāti Maniapoto-stammen. Han berättar till nyhetssajten Te Ao Māori news att han var nervös i början av projektet då det är första gången en sådan dokumentär skapats. Han berättar om premiären: "Jag såg våra döva whānau (familjer) och det var känslösamt att se deras reaktioner. Jag kände att jag hade gjort ett bra jobb."

Dokumentärserien "Being Turi" består av fem avsnitt och har tagit över ett år att producera. I serien intervjuas 15 personer från dövmaoriernas gemenskap, Ngāti Turi. De berättar om sina personliga erfarenheter, utmaningar och segrar. Jared vill med serien visa att döva maorier kan göra allt som hörande kan. Han menar att de

har sina egna berättelser, styrkor och sitt eget "mana" (driv).

En av de medverkande, Milton Reedy från Ngāti Porou, berättar hur hans familj upptäckte att han var döv när han inte reagerade på biltutor som barn. Som vuxen har han reflekterat över hur döva maorier ofta möter svårigheter i arbetsmarknaden. Milton berättar för Te Ao Māori news att arbetsgivarna ser på en hörande person på ett annat sätt. Han vill understryka att vi döva kan göra allt, utom att höra. I framtiden hoppas Milton att få se mer inkludering och fler teckenspråkstolkare.

Being Turi sänds på streamingplattformen MĀORI+. Producenten Corey Le Vaillant, som är hörselskadad, berättar att arbetet med serien gett honom en enorm respekt för den döva maoriska gemenskapens styrka. Han är stolt över att ha fått skapa en serie som öppnar dörren till en gemenskap som många i Aotearoa vet väldigt lite om.

Jared hoppas att serien ska få en andra säsong, och att fler trespråkiga kan hjälpa döva maorier att få sin röst hörd och stärka deras identitet i det maoriska samhället.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Vänskapsband på prov i nya filmen Salt & Peppar

31 oktober 2024

Døves Media

Förra helgen hade den norska filmen på teckenspråk "Salt & Peppar" premiär i Oslo. Filmen är skriven och regisserad av Con Mehlum, är en berättelse om vänskap, förändring och identitet. Tre par gamla vänner återförenas i en elegant lägenhet i Frogner, Oslo, för en middag - deras första möte sedan pandemins slut. Men det som inleds med lätta samtal

och värme förvandlas snabbt till en kväll av avslöjanden och konfrontationer när tidigare trauman och dolda känslor bubblar upp till ytan.

Filmen utforskar frågor om identitet och hur relationer påverkas av förändringar över tid. Karaktärerna tvingas konfrontera sig själva och varandra: "Vem är jag nu, och hur ser de andra på mig?" Det visar sig att de fyra åren sedan deras senaste möte har lämnat tydliga spår, och pandemin har skapat ett avstånd som nu känns påtagligt.

Med en längd på 75 minuter är *Salt & Peppar* en intensiv upplevelse fylld med både känsla och dramatik. Filmen är producerad av Norska Døves Media och är ett resultat av tre års arbete. Språket i filmen är norskt teckenspråk, med engelsk text. Nästan samtliga medverkande är döva, inklusive de svenska skådespelarna Bülent Yalcin och Lars Otterstedt.

Premiären ägde rum för specialinbjudna gäster på Gimle bio i Oslo den 25 oktober, följt av en öppen visning och en paneldiskussion med regissören och skådespelarna dagen därpå. Filmen kommer nu att visas i Bergen, Trondheim och Stavanger, där publiken ges möjlighet att reflektera över vänskapens komplexa dynamik.

Tine Hedin och Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Grönland kritiserar för bristande stöd till döva

31 oktober 2024

Foto: Adobe stock

Grönland har fått stark kritik för brister i arbetet med att garantera rättigheter och stöd för döva. Vid Dövas Nordiska Råds (DNR) senaste möte lyftes allvarliga problem fram, bland annat svårigheter för döva att

få tillgång till samhällsservice och stöd.

Anne Vikkelsø, ordförande för Danmarks Dövas Landsförbund och medlem i DNR, lyfter fram att FN nyligen granskat hur Danmark och deras öar Grönland och Färöarna följer konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Enligt Anne är Grönlands insatser för döva nära att få underkänt, då många döva har mycket begränsad kontakt med myndigheter och stöd.

Anja Hynne Nielsen, handikappombud vid den grönländska organisationen Tilioq, beskriver situationen som en allvarlig tillbakagång. Grönland saknar möjlighet till utbildning i teckenspråk och det finns dessutom endast en teckenspråkstolk. Detta begränsar dövas möjlighet att delta i samhället, få utbildning och arbete, vilket leder till att fler döva lämnar ön.

Lisa Nielsen, ordförande för Grönlands dövförbund (KTK), föreslår att grönländska döva ska få tillgång till dansk fjärrtolkning, då de flesta förstår danskt teckenspråk och Danmark har tillgängliga teckenspråkstolkare. Denna lösning skulle kunna underlätta vardagen för Grönlands döva.

Som svar på kritiken har barn- och ungdomsminister Aqqaluaq Biilmann Egede tillsatt en arbetsgrupp för att undersöka situationen och föreslå förbättringar. Arbetsgruppen ska arbeta med de frågor som KTK har lyft och skapa bättre förutsättningar för döva att leva på lika villkor som hörande i Grönland.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Välgörenhetsorganisationen Sense får en ny döv VD

31 oktober 2024

Foto: Sense International

Välgörenhetsorganisationen Sense i Storbritannien arbetar för personer med dövblindhet eller flerfunktionsnedsättning. Nu har de utsett en ny verkställande direktör, den döve James Watson-O'Neill. Han tillträder rollen i februari 2025 och ersätter Richard Kramer, som har lett organisationen de senaste åren.

Nästa år firar Sense sitt 70-års-jubileum. Organisationen arbetar för personer med dövblindhet eller en flerfunktionsnedsättning och deras familjer. Fokus ligger på kommunikation och organisationen erbjuder stöd genom boenden, olika aktiviteter och arrangemang. I Storbritannien finns de på tjugo olika center. Systerorganisationen Sense International är aktiv i åtta länder världen över, där de bland annat erbjuder stöd till vaccin och utbildning.

James har lång erfarenhet från välgörenhetssektorn och kommer närmast från SignHealth, en välgörenhetsorganisation inriktad på dövas hälsa, där han varit VD sedan 2016. År 2022 tilldelades han en Brittisk imperieorder för sina insatser för döva. Han ser nu fram emot att få bygga vidare Sense och Sense International och göra förändringar.

Justin Molloy, styrelseordförande för Sense, uttrycker sitt förtroende för James och hyllar hans ledarskap och menar att James är den perfekta personen att leda Sense in i framtiden.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Spöket på Canterville - Riksteatern Creas nya föreställning

31 oktober 2024

Foto: Markus Gårder, Riksteatern Crea

Riksteatern Crea tar scenkonsten till nya höjder med en högteknologisk uppsättning av Oscar Wildes klassiker "Spöket på Canterville". Föreställningen innehåller en världsunik innovation - en 3D-animerad live-avatar. Detta spöklika väsen kommer att interagera med skådespelarna i realtid på scenen, vilket gör uppsättningen till en modern teaterupplevelse.

Den animerade avataren, som gestaltas av Jamila Ouahid, representerar spöket i berättelsen som kommer att samspela med familjen som precis flyttat in i den gamla herrgården. Familjen spelas av Mette Marquardsen, Johan Kankkonen och Robert Fransson, och de ställs inför en oväntad utmaning - att hantera ett spöke som försöker skrämman bort dem.

Joel Kankkonen, en av föreställningens regissörer, beskriver föreställningen som en humoristisk berättelse där gammalt möter nytt. Spöket, som är fast i det förgångna, tvingas hantera den moderna familjens orädda attityd. Genom denna krock av generationer och perspektiv upptäcker karaktärerna gemensamma värderingar som kärlek och gemenskap, vilket ger både eftertanke och skratt.

Riksteatern Crea kombinerar här avancerad teknik med traditionell teater i en föreställning som blandar komedi med övernaturliga inslag. Den tekniska lösningen med en 3D-miljö fördjupar upplevelsen för publiken. "Spöket på Canterville" är inte bara en teknisk milstolpe, utan även en familjevänlig komedi som lyfter viktiga teman om mänsklig gemenskap, något som till och med spöket själv får lära sig på vägen.

Föreställningens manus är skrivet av Jenny Schöldt Olsén och regisseras av Joel Kankkonen och Lars Otterstedt. Föreställningen spelas på svenskt teckenspråk och svenskt tal. Premiären sker i Hallunda den 18 januari 2025 och därefter kommer den att turnera runt om i Sverige under våren 2025.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Forskning om döva med demens

31 oktober 2024

Foto: Jonas Hansson

Minna Rantapää, sjuksköterska vid Pajala hälsocentral, har genom sin forskning bidragit till ökad förståelse för en marginaliserad grupp: Döva med demens. Hennes doktorsavhandling vid Helsingfors universitet, där hon disputerade i våras, belyser hur kommunikationen mellan döva med demens och deras omgivning kan förbättras.

Minnas forskningsområde berör hur döva personer med demens kommunicerar med både familjemedlemmar och vårdpersonal, samt vilka strategier som kan förbättra kommunikationen. Detta är ett område som tidigare fått begränsad uppmärksamhet, trots att teckenspråk är ett visuellt språk som kräver särskild förståelse och anpassning. Minnas egen bakgrund har påverkat hennes forskning eftersom hennes föräldrar är döva, och hennes mamma, som avled 2016, hade Alzheimers.

Under forskningen videofilmade Minna samtal mellan döva med demens och vårdpersonal på ett specialiserat boende för döva i Finland. Genom att analysera dessa samtal upptäckte hon att missförstånd ofta uppstod, särskilt när vårdpersonalen använde ett modernare teckenspråk än de äldre patienterna. Även familjemedlemmar hade svårt att anpassa kommunikationen när föräldrarna blev dementa. Hon fann att ögonkontakt och ett långsammare samtalstempo var avgörande för att kommunikationen skulle fungera bättre.

Avhandlingen består av tre delar: familjemedlemmars upplevelser av förändringar i kommunikationen med sina dementa föräldrar, analys av videoinspelningar av vårdpersonalens interaktioner samt intervjuer med vårdgivare om deras strategier för att stödja kommunikationen.

Minnas forskning betonar att det inte räcker med att vårdpersonal enbart kan teckenspråk; de behöver också förstå hur man lyssnar och ger samtal tid. Hon understryker vikten av specialutbildning för vårdpersonal som arbetar med döva personer med demens, samt att familjemedlemmar får stöd för att kunna hantera förändrade kommunikationsmönster.

Kenny Åkesson

Engelska Bolton Deaf Society är centrum för rapportering av hatbrott

31 oktober 2024

Foto: Bolton Deaf Society

Mer än 40 funktionshinderrelaterade hatbrott rapporterades i Bolton, England, i år fram till augusti. Trots detta är det många döva som har svårt att rapportera hatbrott. Där kliver välgörenhetsorganisationen Bolton Deaf Society fram och erbjuder nu hjälp med registrering och rapportering av hatbrott.

Bolton Deaf Society har tagit ett steg framåt i kampen mot hatbrott genom att bli ett rapporteringscenter för döva och hörselskadade personer i Bolton. Från och med nu kan personer som har blivit utsatta för hatbrott besöka centret på tisdagar och onsdagar för att få hjälp att registrera och rapportera incidenterna till polisen. Tjänsten är tillgänglig både som drop-in och genom bokning.

Michael Stead, en av ledarna för påverkansarbetet på Bolton Deaf Society, förklarar att det finns kommunikationshinder för döva när det gäller att anmäla brott. Han säger att många döva känner sig osäkra eftersom kommunikationen med polisen ofta inte sker på deras villkor. I stället erbjuder nu Bolton Deaf Society hjälp genom att spela in när personen berättar på teckenspråk vad som hänt. Därefter förmedlas det till polisen.

Hatbrott mot döva kan ta många former, från fysiska påhopp och verbala kränkningar till diskriminering baserad på funktionshinder. Michael betonar vikten av att stå emot dessa handlingar och rapportera dem, för att kunna skapa en tryggare miljö för döva och hörselskadade.

Bolton Deaf Society har i över 150 år stöttat döva med social isolering och kommunikationshinder och arbetar nu aktivt för att utmana hatbrott och säkerställa att dessa brott anmäls och hanteras på rätt sätt.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com